

Warszawa, dnia 25 czerwca 2015 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER FINANSÓW

PK4.054.9.2015

Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Odpowiadając na interpelację Pana Posła Kazimierza Ziobro z dnia 27 maja 2015 r. nr 32952 w sprawie możliwości poboru zaległych opłat przez inkasentów, uprzejmie wyjaśniam, co następuje.

Obowiązki inkasenta reguluje ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2015 r. poz. 613, z późn. zm.). Zgodnie z art. 9 tej ustawy, inkasentem jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, obowiązana do pobrania od podatnika podatku i wpłacenia go we właściwym terminie organowi podatkowemu.

W myśl art. 47 § 4a Ordynacji podatkowej terminem płatności dla inkasentów jest dzień następujący po ostatnim dniu, w którym, zgodnie z przepisami prawa podatkowego, wpłata podatku powinna nastąpić, chyba że organ stanowiący właściwej jednostki samorządu terytorialnego wyznaczył termin późniejszy. Termin płatności podatków dla inkasentów został ustalony w tym przepisie tak, aby mieli oni możliwość wpłacenia pobranych w ramach inkasa kwot podatku. Inkasent jest uprawniony do poboru podatku do ostatniego dnia terminu płatności podatku obowiązującego dla podatnika. Możliwość realizacji tego uprawnienia jeszcze w ostatnim dniu płatności podatku wymagała ustalenia terminu płatności zainkasowanych podatków na dzień następujący po ostatnim dniu, w którym powinna nastąpić wpłata należności z tytułu podatku.

Zasady odpowiedzialności za niewykonanie obowiązków przez inkasentów regulują przepisy art. 30 § 2-6 Ordynacji podatkowej. Z przepisów tych wynika m. in., że inkasent odpowiada całym swoim majątkiem za podatek pobrany a niewpłacony.

Z uregulowań powołanych przepisów Ordynacji podatkowej, w szczególności art. 9 i art. 47 § 4a, wynika, że inkasent jest uprawniony wyłącznie do poboru podatku, a więc należności, która powinna być uiszczona przez podatnika do upływu terminu płatności. Po upływie terminu płatności podatku powstaje zaległość podatkowa, której nie można utożsamiać z podatkiem. Tym samym dopuszczalność przekazania przez podatnika należności podatkowej inkasentowi wygasa z upływem ostatniego dnia, w którym zobowiązany powinien tę należność uregulować.

Poniżej przedstawiam odpowiedzi na szczegółowe pytania zawarte w interpelacji.

Ad 1.

Art. 6l ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2013 r. poz. 1399, z późn. zm.) stanowi, że rada gminy, w drodze uchwały, może zarządzić pobór opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi w drodze inkasa oraz wyznaczyć inkasentów i określić wysokość wynagrodzenia za inkaso. Art. 6q ust. 1 tej ustawy odsyła do stosowania Ordynacji podatkowej w sprawach dotyczących opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, z zastrzeżeniem, że uprawnienia organów podatkowych przysługują wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta, a w przypadku przejęcia przez związek międzygminny zadań gminy, o których mowa w art. 3 ust. 2, w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi, w zakresie opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, które stanowią dochód związku międzygminnego - zarządowi związku międzygminnego.

Zarządzenie inkasa nie wyklucza regulowania opłat w sposób wskazany w Ordynacji podatkowej, np. poprzez zapłatę gotówką w kasie organu podatkowego, w placówce pocztowej czy w formie bezgotówkowej.

Z przepisu art. 6l ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nie wynika, aby przepis ten upoważniał radę gminy do określenia obowiązków inkasenta w szerszym zakresie, niż to wynika z definicji legalnej inkasenta zamieszczonej w przepisie art. 9 Ordynacji podatkowej. Konsekwencją tego jest, że rada gminy nie może nałożyć na inkasenta obowiązku poboru zaległych opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Ad 2.

Cechą istotną podatku, wyróżniającą go od innych danin publicznych, jest jego nieodpłatność. Zgodnie z definicją podatku, zawartą w art. 6 Ordynacji podatkowej, podatkiem jest publicznoprawne, nieodpłatne, przymusowe oraz bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz Skarbu Państwa, województwa powiatu lub gminy, wynikające z ustawy podatkowej. W przypadku opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi warunek nieodpłatności nie jest spełniony.

Kwestia charakteru prawnego opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi została jednoznacznie rozstrzygnięta w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 listopada 2013 r., sygn. akt K 17/12. Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że opłata ustanowiona w art. 6h ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, jest daniną publiczną w konstytucyjnym rozumieniu. Jednocześnie Trybunał uznał ją za daninę, która nie ma charakteru podatkowego. Trybunał stwierdził: *„Jest ona bowiem świadczeniem pieniężnym, przymusowym, bezzwrotnym, jednostronnym, publicznoprawnym, ale odpłatnym i mającym realizować różne cele wynikające z przepisów ustawy o utrzymaniu czystości.”*

Ad 3.

Przepis art. 19 pkt 2 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 849, z późn. zm.) upoważnia radę gminy do zarządzenia poboru opłat w drodze inkasa oraz określenia inkasentów i wysokości wynagrodzenia za inkaso. Przepis ten ma analogicznie brzmienie jak art. 6l ust. 2 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Do opłat, o których mowa w przepisach o podatkach i opłatach lokalnych stosuje się przepisy Ordynacji podatkowej, o czym przesądza bezpośrednio art. 2 § 1 pkt 3 Ordynacji podatkowej. Podobnie, jak w przypadku opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, rada gminy - zarządzając pobór opłat lokalnych w drodze inkasa - nie może obciążyć inkasenta innymi obowiązkami, niż wynikające z art. 9 Ordynacji podatkowej.

Ad 4.

Na podstawie art. 47 § 5 Ordynacji podatkowej Minister Finansów jest upoważniony do określania, w drodze rozporządzenia, terminów płatności poszczególnych podatków, zaliczek na podatek lub rat podatku. Kompetencja ta nie może być wykorzystana do nałożenia na inkasentów obowiązku pobrania od podatników zaległości podatkowych.

Niezależnie od tego, wprowadzenie zaproponowanej przez Pana Posła możliwości poboru przez inkasentów zaległości podatkowych, zwiększyłoby dolegliwości związane z wykonywaniem przez inkasenta jego obowiązków. Inkasent musiałby dysponować aktualnym wykazem zaległości podatkowych podatników. W praktyce oznaczałoby to, że znaczna część dokumentacji rachunkowej organu podatkowego dotyczącej rozliczeń podatników musiałaby być udostępniona inkasentowi. Tylko w takim przypadku inkasent mógłby przyjmować wpłaty podatników na poczet zaległości podatkowych wraz z odsetkami za zwłokę. Udostępnienie inkasentowi dokumentacji rachunkowej organu podatkowego zwiększyłoby koszty poboru podatków. Ponadto, w przypadku, gdy dokonana przez podatnika wpłata nie pokrywałaby kwoty zaległości podatkowej wraz z odsetkami za zwłokę, inkasent, stosownie do art. 55 § 2 Ordynacji podatkowej, musiałby rozliczyć tę wpłatę proporcjonalnie na poczet kwoty zaległości podatkowej oraz kwoty odsetek za zwłokę w stosunku, w jakim, w dniu zapłaty, pozostaje kwota zaległości podatkowej do kwoty odsetek za zwłokę. Bez dokonania takiego rozliczenia podatnik nie wiedziałby, czy i w jakiej wysokości musi dokonać kolejnej wpłaty, która spowoduje wygaśnięcie zaległego zobowiązania podatkowego wraz z odsetkami za zwłokę. Funkcja inkasenta utraciłaby zatem swój obecny charakter, zaś inkasent wykonywałby częściowo obowiązki organu podatkowego w zakresie rozliczania wpłat na poczet zaległości podatkowych wraz z odsetkami za zwłokę. Zwiększenie obowiązków inkasenta oznaczałoby zwiększenie jego wynagrodzenia za pobieranie podatków, a w konsekwencji zwiększenie kosztów organu podatkowego.

Przyjmowanie przez inkasenta wpłat od podatników, bez uprzedniego sprawdzenia, czy zaległość podatkowa faktycznie istnieje oraz czy wystąpi obowiązek naliczenia odsetek za zwłokę, mogłoby z kolei prowadzić do powstania nadpłat podatków. Wymagałoby to wykonywania przez organy podatkowe kolejnych czynności, związanych z ich zwrotem, co generowałoby po stronie organu dodatkowe koszty.

Mając na względzie powyższe należy stwierdzić, że propozycja wprowadzenia możliwości poboru przez inkasentów zaległości podatkowych nie zasługuje na uwzględnienie.

Pragnę także podkreślić, że Ordynacja podatkowa jest aktem prawnym o charakterze kodeksowym z zakresu ogólnego prawa podatkowego, zawierającym regulacje odnoszące się zasadniczo do wszystkich podatków, jak również opłat i niepodatkowych należności budżetowych. Nie jest to odpowiednie miejsce na wprowadzanie szczególnych rozwiązań na potrzeby poboru konkretnej opłaty.

Odnosząc się do argumentacji Pana Posła, że w przypadku stosunkowo niewielkich kwot opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi ich ściągnięcie spowodowałoby niewspółmierne wydatki egzekucyjne, pragnę wskazać na uregulowania art. 67d § 1 pkt 1 i 2 Ordynacji podatkowej. Na podstawie tych przepisów organ podatkowy może umarzać z urzędu zaległości podatkowe wraz z odsetkami za zwłokę, jeżeli:

- zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że w postępowaniu egzekucyjnym nie uzyska się kwoty przewyższającej wydatki egzekucyjne;

- kwota zaległości podatkowej nie przekracza pięciokrotnej wartości kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym (na dzień dzisiejszy jest to 58 zł).

Wymienione przesłanki są stosowane rozłącznie. W związku z odesłaniem zawartym w art. 6q ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, art. 67d ma zastosowanie do opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

Wyrażam nadzieję, że niniejsza odpowiedź pozwoli na wyjaśnienie wątpliwości zgłoszonych w interpelacji.

Z upoważnienia Ministra Finansów